

מעדני אשר

גיליון שעי"ח
(שנה ח')
פרשת מסעי תשע"א

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תכל יוצאים לזכותו של הרב ברוך בן מרים ומרת שיינדל מלכה בת חיה פייגא

רוצח שעשה תשובה אחר הרצח האם מותר לגואל הדם להרוג אותו?

בפרשתן ל"ה י"ט גואל הדם הוא ימית את הרוצח בפגועו בו, האם מותר לגואל הדם לשלוח שליח שיהרוג את הרוצח במקומו, עיין ספר מעדני אשר שנת תשס"ז בפרשת שופטים, האם בזמן הזה מותר לגואל הדם להרוג עיין ספר מעדני אשר תשס"ז שופטים, האם מותר לגואל הדם להרוג את הרוצח בשבת עיין מעדני אשר מסעי תשס"ח.

יש לחקור רוצח שעשה תשובה האם יש איסור לגואל הדם להרוג או דילמא ליכא איסור.

הנה באדם שנתחייב מיתה בידי אדם ידוע דלא מהני תשובה כדי להיפטר ממיתה בידי אדם כמו שכתב בשו"ת נודע ביהודה אור"ח סימן ל"ה בד"ה אלא שאני אומר, וכבר דובר מזה המב"ט בשער התשובה פ"ב, וכן בשו"ת שאילת יעב"ץ ח"ב סימן ט' וז"ל וגם אין זה ספק בזמן שהסנהדרין היה נוהג אם עבר על חייבי מיתות בית דין אחר התראה אף אם שהו עדים ולא באו לבית דין שנים רבות ובין כך עשה זה תשובה והרבה סיגופים ותעניות לאין מספר יותר ויותר מתשובת המשקל המוזכר ברוקח ושוב אחר כל התשובה באו עדים לבי"ד והעידו, הא ודאי שאין הבי"ד משגיחין על תשובותו ושורפין וסוקלין לפי עונש החטא, והדבר יפלא כיון שודאי התשובה הועילה וכבר סר עונו וחטאתו נתכפרה למה יומת, ונקי וצדיק אל תהרוג כתיב, ובהדיא אמרו בגמ' מכות י"ג ע"ב חייבי מיתות עשה תשובה בית דין אין מוחלין להם, אלא ודאי גזירת הכתוב הוא שאלמלא כן בטלו עונשי התורה בכללן ואין אדם שיומת בבית דין כי יאמר חטאתי והנני שב, וכיון שהקב"ה רצה ליתן עונש מיתה על קצת עונות כדי שיתירא האדם מלעבור לכן נחוץ הוא שלא תועיל התשובה להציל ממת בית דין, וכן כתב בשו"ת חות יאיר סימן ע"ט שלא מועיל תשובה למי שחייב מיתת בית דין, וכן כתב בשו"ת הרד"ך ח"ג סימן תתקכ"א דבהרוא בית דין, אפילו היינו יודעים ודאי ששב בתשובה, מ"מ עדיין היו מחויבים מיתה, אלא שהתשובה מועלת שאפשר לקבור אותם בקברי אבותם.

ובגליוני הש"ס מכות י"ג ע"ב כתב דאיכא ב' טעמים מדוע לא מהני תשובה על מיתת בית דין.
א. דלא מהימן ליה ששב, משום דעיקר תשובה הוא בלב ואין יכולים לדעת אם הוא שב באמת וגברא בחזקת חיוב קאי.
ב. אפילו שב באמת אין תשובה מועלת לפטור עונש של בית דין של מטה.

הנה במהרי"ל בסוף הספר בסימן ס"א, מובא בגליוני הש"ס מכות י"ג ע"ב כתב דגם לענין מצות גואל הדם להרוג את הרוצח לא מהני תשובה, דכיון דנתנה רשות לגואל הדם להרוג, מותר לו להרוג אף כשעשה תשובה.

מי שהרג בשוגג כמה אנשים האם צריך ללכת כמה פעמים לערי מקלט לגלות?

בפרשתן ל"ה י"א והקרינתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה.

יש לחקור מי שהרג בשוגג כמה אנשים האם צריך ללכת כמה פעמים גלות ואחר שימות הכהן יצטרך להיכנס עוד הפעם עד שימות כהן אחר או דילמא גלות אחד מכפרת על כמה הריגות שהרג בשוגג.

הנה איתא בגמ' מכות י"ב ע"ב שני בני אדם, אחד הרג שוגג ואחד הרג מזיד, ולא היו עדים בדבר שיעידו, זה לא נהרג וזה לא גלה, והקב"ה מזמנן לפונדק אחד, זה שהרג במזיד יושב תחת הסולם, וזה שהרג שוגג עולה בסולם ונופל על זה שהרג במזיד והורגו, ועדים מעידים עליו ומחייבים אותו לגלות, נמצא זה שהרג בשוגג גולה, וזה שהרג במזיד נהרג.

יש להקשות: מדוע זה שהרג ב' פעמיים בשוגג לא קיבל גלות לפי מה שמגיע לו, דהרי הרג ב' אנשים בשוגג, ואיך יכול להיות שכשהולך פעם אחת לגלות מהני לב' פעמים שהרג בשוגג, כן הקשה במושב זקנים פרשת משפטים כ"א י"ג, וכן באור החיים הקדוש שם, וכן בשפתי חכמים פרשת משפטים.

איכא כמה תרוצים:

- א. גלות אחד מכפר על חייבי מיתות שוגגים הרבה, דכיון דישיב שם עד מות הכהן הגדול נפטר מכל כשמת הכהן, ואינו צריך ללכת כמה פעמים גלות כדי לכפר על כל הריגה בפני עצמה, כן תירץ במושב זקנים לבעלי התוס' בפרשת משפטים כ"א י"ג.
 - ב. נתחכם ה' ולא גבל שיעור גלות הרוצח, אלא עד מות הכהן הגדול, ודבר זה הנה הוא מסור לאדון כל הארץ והוא ישפוט בצדק כמה שיעור הצריך לו אם לאחת או לשתיים, לפי זה ימות את הכהן גדול פעם בזמן מועט פעם בזמן רב, כן תירץ האור החיים שמות פרק כ"א פסוק י"ג.
 - ג. לזה שנפל עליו והרג עכשיו אינו חייב גלות, דגברא קטילא הרג, כיון שחייב מיתה, רק צריך ללכת גלות על זה שהרג קודם בשוגג, אבל באמת מי שנתחייב ב' פעמים גלות אינו מתכפר בגלות אחד, כן תירץ במושב זקנים לבעלי התוס', וכן כתב החזקוני בפרשת משפטים, ועיין בכלי חמדה בפרשת משפטים מה שכתב בזה.
- חזינון מזה דסבירא להו שמי שחייב מיתה בידי שמים הויא גברא קטילא: יש לציין דבספר נגזי חיים מהגר"ח פלאני דף ק"ו מדפי הספר, נסתפק במי שהרג אדם שנתחייב כרת או מיתה בידי שמים ובא אחר והרוגו אם נהרג עליו ומקום הספק כיון דלא חייב מיתת בית דין אין דינו כגברא קטילא או כיון דחייב כרת או מיתה בידי שמים עכ"פ סוף סוף גברא קטילא הוא.

כוס תנחומים

לידידינו הרה"צ רבי ראובן עבי כהנא שליט"א

ירושלים

ראש כולל שומע תפלה שע"י שריד בית מקדשינו

בהילקח מומנו אביו הגה"צ

כ"ק מרן האדמו"ר מספינקא זצ"ל

יהא רעוא שינחם בנחמת ציון וירושלים

ואך ששון ושמחה ישמע בביתו

י"ד י"ד ו' אש"ת

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנגיד הנכבד

הרב אלתר יצחק אייזיק ראב"ן שליט"א לייקווד

בעל מהדורת ראב"ן מעדני אשר חלק ד'

לרגל יומא דהילולא רבה של

הרה"ק רבי שלמה בהרה"ק רבי בן ציון מבאבוב זצוק"ל

החל בראש חודש אב תש"ס ת.ג.צ.ב.ה.

יהא רעוא שזכותו הגדולה של בעל ההילולא תגן עליו ועל

בני ביתו ויוצי"ח להתברך בשפע חיים ברכה והצלחה

מדוע תלה התורה את זמן השהייה של הרוצח בערי מקלט

עד זמן מיתת הכהן?

בפרשתן ל"ה כ"ה וישב בה עד מות הכהן הגדול אשר משח אותו בשמן המשחה וגו'.

יש להקשות: מדוע תלה התורה את שהיית הרוצח בערי מקלט עד מתי שימות הכהן גדול, וכי מה קשר בין זה לזה, כד מקשה ברש"י בפרשתן, וכן בילקוט ראובני, וכן ברלב"ג, וכן בשו"ת אפרקטא דעניא חלק ד' עניינים שונים סימן שמ"א.

איכא כמה תרוצים:

א. עד שהוא בא להשרות שכינה בישראל ולהאריך ימיהם, והרוצח בא לסלק את השכינה מישראל ומקצר את ימי החיים, אינו כדאי שיהא לפני כהן גדול, כד כתב רש"י במדבר פרק ל"ה פסוק כ"ה.

ב. לפי שהיה לו לכהן גדול להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו, כד כתב רש"י במדבר פרק ל"ה פסוק כ"ה.

וכן כתב התרגום יונתן בן עוזיאל מסעי ל"ה כ"ה ז"ל עד זמן דימות כהנא רבא ומטול דלא צלי ביומא דכפורי בקודש קודשיא על תלת עבירן קשיין דלא יתקלון עמא ביה והוה בידיה לבטלותהון בצלותיה ולא צלי, אמטול כן אתקנס לממת בשתא ההיא.

ובשו"ת אפרקטא דעניא חלק ד' עניינים שונים סימן שמ"א תמה עליו דלמדים מדבריו כמה חדושים גדולים: אחד { דהרוצח לא היה מתעכב בעיר מקלטו יותר משנה, כי נקנס הכהן גדול למות באותה שנה.

השני { דלפי דברו אין חרותו של הרוצח תלוי רק במיתת הכה"ג הנכנס לפני ולפנים.

ועוד קשה על דבריו: אמאי לא נסו לשם גם עוברים על עבודה זרה וגילוי עריות, עי"ש מה שתיקן **יש להקשות:** מדוע החיוב להתפלל שלא יארע תקלה מונח דווקא על הכהן גדול, כד מקשה המהרש"א מכות י"א ע"א, וכן בכלי יקר בפרשתן.

איכא כמה הסברים:

האחד: דבר זה תלוי יותר בכהן גדול שכך היה תפלתו ביום הכיפור על כפרת עון שתבטל הגזירה שלא יהרג, גם שהרשעים ישוּבו מעונם ותיבטל מהם גזירה רעה כההיא דר' זירא סנהדרין ל"ז ע"א, כד כתב במהרש"א מכות י"א ע"א.

השני: לפי שאהרן מדתו השלום, על כן היה לו להתפלל על בני דורו שאך שלום ואמת יהיה בימיו ולא תקראנה כאלה מקרה בלתי טהור זה, על כן ישב שם עד מות הכהן הגדול ואז יתפלל הוא וכל ביתו על מיתת הכהן הגדול כדי שיחזור מהרה לביתו, כד כתב בכלי יקר במדבר פרק ל"ה.

השלישי: כיון שהכהנים מברכים את ישראל, א"כ ע"פ ברכתם נמשך כל עסקי בני ישראל אם לטוב או למוטב, ולכך כיון שלא ברכו את בני ישראל בכוונה רצויה, ולכך נמשך שנמצא הרוג לכך החיוב דווקא עליהם, כד כתב הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל בספרו אמרי שפר פרשת שופטים כ"א ה'.

ג. לפי שמיתת צדיקים מכפרת, לכן היה צריך לשהות שם עד מות הכהן גדול, כד כתב ברלב"ג בפרשתן.

וכן כתב בריקאנטי במדבר פרק ל"ה ז"ל וטעם וישב בה עד מות הכהן הגדול כי במיתתו יכפר עווננו, כי מיתת הצדיקים מכפרת.

ד. כדי שלא יהיו העולם מרננין על הכהן הגדול כשיראו הרוצח יוצא חוץ לעיר מקלטו ואומרים ראו זה שהרג הנפש ואין כהן גדול עושה בו נקמה ועליו מטל הדבר כדכתוב ובאת אל

הכהן אשר יהיה בימים ההם, אבל כשמת הכהן גדול אין לחוש על הכהן הבא אחריו כי מה ירננו עליו שלא נעשו בימיו, כד כתב במושב זקנים לבעלי התוס' בפרשתן.

ה. כי בזה תנוח דעתו של גואל הדם שהוא ענין טבעי שיתנחם האדם בבא לו צרה, בבא צרה כזו לזולתו, אין במקרה מיתת בני אדם יותר גדולה אצלנו כמו מיתת כהן גדול ובזה יתנחם הגואל הדם לכן מותר לרוצח לצאת, כד כתב בילקוט ראובני, וכן כתב הרמב"ם במורה נבוכים חלק ג' פרק א'.

וכן כתב באברבנאל ז"ל לפי שהכהן גדול היה שר וגדול בישראל וקדוש לאלהיו ובמותו כל העם יחרד והחיי יתן אל לבו כי ימי האדם כצל עולם ולמה לא יסיר מרעיוניו נקמת דם קרובו ולהכרית ברציחות ובהריגות ומחר גם גואל הדם לקבר יובל, ולכן ישקוט לבבו ורתיחת דמו ויתנחם וישכח צרתו וסרה קנאתו ועל כן אמר עד מות הכהן הגדול שהוא הגדול אשר בו תשקוט לב גואל הדם.

ו. מי שנפטר ע"י מלאך בא אל הנחלה, אבל מי שמת ע"י רוצח אינו בא אל הנחלה, והיות שבמות הכהן גדול הוא מלקט כל אותן נשמות, ובא את הנרצח אל המנוחה, לכן שב הרוצח גם הוא אל נחלתו, כד כתב החיד"א בספרו דב לפי אות כ', ועיין בפנים יפות בפרשתן עוד טעם, וכן במאור ושמש בפרשתן.

היוצא ליהרג ובא אחר והרגו האם חייב על הריגתו?

יש לחקור במי שיוצא ליהרג ובא אחר והרגו האם חייב על הריגתו או דילמא כיון שיוצא ליהרג גברא קטילא הרג ואינו חייב.

הנה בשו"ת משנה הלכות חלק ו' סימן ש"ח נשאל בזה, וכתב להביא ראיה ממה דכתוב בתוספתא ב"ק פ"ט ה"ה היוצא ליהרג וחבל באחרים חייב, חבלו בו אחרים פטורין, ובגמ' ערכין דף ז' ע"א הובאו דברי התוספתא ופרש"י פטורין דאין לו דמים ועומד הוא ליחבל, חזינן דקודם הריגה אין לו כבר דמים כיון שיוצא ליהרג.

ובגמ' סנהדרין פ"ה ת"ש היוצא ליהרג ובא בנו והכהו וקיללו וכו' ומקשה בגמ' מאי שנא בנו ומאי שנא אחר ומשני אחר גברא קטילא הוא ועיין ערוך לנר שם.

ובתוס' מכות ה' ע"א ד"ה דבעידנא דאסהידו עדים לאו בר קטילא הוא וכו' וכשנגמר דינו כבר ודאי בר חיובא הוא וכו' וההורגו פטור, ועיין שו"ת בית יצחק ח"מ סי' ג' אות ד'.

והקשה לו השואל: דאכתי אפשר שימצא לו זכות ומכח זה יצא והסתפק כנ"ל.

ומתוך המשנה הלכות: ע"פ מה דאיתא בגמ' גיטין כ"ט א"ל אביי בית דין של ישראל נמי אפשר דחזי ליה זכותא, ומשני כי חזי ליה זכותא מקמי דליגמר דינא, בתר גמר דינא תו לא חזי ליה זכותא, ופירשו רש"י ותוס' דכיון דלא שכיח לא מספקינן בחזי ליה זכותא, חזינן דכיון דלא שכיח לא חיישינן, וממילא אוקמינן אעיקר דינא דגברא קטילא הוא.

ובזה מיישב: קושיית הגאון מוה"ר ראזען זצ"ל בצפנת פענח ריש הל' תרומות שהעיר אגמ' סנהדרין פ"ה הנ"ל אמאי גברא קטילא הוא הא בידו לברוח לארץ ישראל דצריך לדונו מחדש עיין מכות ז' ע"א ולפמ"ש אתי שפיר דנראה מגמ' גיטין הנ"ל דכל שב"ד ישראל גמרו דיניה לא חששו דחזו ליה זכותא משום דלא שכיח כ"ש דלא שכיח יותר ויותר שיברח לא"י כיון שהוא כבר יוצא ליהרג ושלוחי ב"ד שומרינן עליו שלא יברח וודאי גברא קטילא הוא דמוקמינן ליה אחזקתו כמו שהוא עכשיו.

אדם שהרג בשוגג האם נפסל לעדות?

יש לחקור אדם שרצח בשוגג האם נפסל לעדות או דילמא כיון דהויה בשוגג אינו נפסל לעדות.

הנה בשו"ת שבות יעקב חלק ג' סימן קמ"ז, ועיין בשו"ת דברי יציב ליקוטים והשמטות סימן קל"ג נשאל בשני עדים שחתמו השטר ובאו עדים על אחד מהם שהרג נפש בשוגג לפסול אותו לעדות ובעל השטר מביא עדים שעשה תשובה על זה קודם שחתם השטר אם הוא כשר או לא.

ומסיק השבות יעקב: טרם אשיב על גוף השאלה, צריך אני לידע מהיכי עלתה בדעתך שמי שהרג שוגג פסול לעדות כי לעניות דעתי נראה פשוט דכשר לכל עדות אף קודם שעשה תשובה, אולי ראית מה דאיתא באור"ח סימן נ"ג סעיף ב' בהג"ה שכתב וז"ל למי שעבר עבירה בשוגג כגון שהרג הנפש בשוגג וחזר בתשובה מותר להיות שליח ציבור, משמע אבל לא עביד תשובה פסול להיות ש"ץ ומשם למדת גם לעניין עדות דפסול, וזה אינו דבש"ץ צריך להיות פרקו נאה, משא"כ לענין עדות צריך דוקא במזיד שנקרא רשע, וכן כתב הרמב"ם פרק ה' מהל' עדות דדוקא שעבר עבירה במזיד שחייב מלקות או מיתה או רשע דחמס, וכן מבואר בטור חו"מ ח"מ סימן ל"ז אבל מי שבא שגגת מעשה לידו כשר לעדות דלא מקרי רשע, כיון דבשוגג בא מעשה לידו.

ומעיר השבות יעקב לשואל: אולי יצא לך דרוצח בשוגג מקרי רשע, ממה דאיתא בגמ' מכות י' ע"ב ר' שמעון בן לקיש פתח פתחא להאי פרשתא מהכא ואשר לא צדה והאלהים אנה לידו כאשר יאמר משל הקדמוני מרשעים יצא הרשע במה הכתוב מדבר בשני בני אדם שהרגו את הנפש אחד הרג בשוגג ואחד הרג במזיד לזה אין עדים ולזה אין עדים וכו' ופירש"י שם ע"י שהיו שניהם רשעים ההורג והנהרג חייב גלות ואין עד בדבר וכו' הרי דגם ההורג בשוגג מקרי רשע מזה.

דוחה השבות יעקב: דאין ראיה כלל דהוא דרש בעלמא, ואין למידן הלכה מדברי אגדה.

ולהדיא מוכח בגמ' דההורג בשוגג לא מקרי רשע כלל כדאיתא בגמ' מכות דף ה' ע"ב חייבי מלקות מנין ת"ל רשע רשע, חייב גלות מנין איתא רוצח ע"ש בפרש"י הרי להדיא בשוגג לא מקרי רשע, דאל"כ היה צריך ללמוד הכל מרשע רשע.

ובר מן כל דין הרי מבואר להדיא במשנה פ"ב דמכות דף י"א ע"ב דרוצח שגלה לעיר מקלטו אין יוצא משם לעולם לא לעדות מצוה ולא לעדות ממון ולא לעדות נפשות, הרי להדיא דכשר לכל עדות אם לא שהורג נפש במזיד דאז פסול לכל עדות.

וכן כתב בערוך לנר מכות י' ע"ב ב' ד"ה ולא שהשוו שרוצח בשוגג פשיטא שכשר לעדות אפילו בעוד שהוא בעיר מקלט כדמוכח מהא דתנן מכות י"ב ע"ב ואינו יוצא לא לעדות מצוה ולא לעדות ממון, דאי פסול להעיד פשיטא שאינו יוצא, כיון שאין מועיל עדותו.

ובגלויני הש"ס מכות י' ע"ב כתב טעם אחר מדוע הורג בשוגג כשר לעשות אף דמקרי רשע: וז"ל דלענין פסול עדות בעי שיקרא רשע בלשון תורה דכתיב אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס, ואילו מדרשא דכאן אשכחן רק דקרי רשע בדברי קבלה, ודברי תורה מדברי קבלה לא ילפינן, ואין זה רק גילוי מילתא בעלמא דזה כן ילפינן מדברי קבלה, רק זה חידוש ממש מדברי קבלה דנעשה רשע בכך, ואין למדין ממנו.

כשמכבדים אדם שחושבים שיודע כל הש"ס

האם יש לו חוב לומר שאינו יודע?

איתא במשנה מכות י"ב ע"מ ב' רוצח שגלה לעיר מקלטו ורצו אנשי העיר לכבדו, יאמר להם רוצח אני, אמרו לו אף על פי כן, יקבל מהן, שנאמר דברים י"ט וזה דבר הרוצח.

הנה בגמ' ירושלמי מכות סוף פרק ב' ע"מ ז', וכן בשביעית פ"י ה"ג מובא ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער ג', וכן ברבינו חננאל מכות י' ע"א ילפינן מכאן דתלמיד חכם שלמד מסכתא אחת ומכבדים אותו בגלל שיודע ב' מסכתות צריך להודיע להם שיודע רק אחד.

יש להקשות: מדוע צריך לפרסם שאינו יודע אלא מסכת אחת, והלא מפורש בגמ' חולין צ"ד שאין איסור גניבת דעת אלא כשהוא מטעה את חברו, אבל כאשר חברו מטעה את עצמו ליכא איסור גניבת דעת, א"כ כאן שהוא הוא הטעה את עצמו שחושב שהשני יודע מדוע צריך לגלות, כך מקשה בשו"ת מהר"ט חלק ב' אורח חיים סימן ח', וכן בשו"ת חיים שאל חלק א' סימן ע"א, וכן הקשה בשו"ת קרבן מכות סוף פרק ב', וכן ביפה מראה שם.

איכא כמה תרוצים:

א. כשמקלסים אותו בפניו ושותק, דמשתיקו טועים בכך, הויה כאילו שהוא מטעה אותם לכן צריך לומר, כך תירץ בשו"ת מהר"ט חלק ב' אורח חיים סימן ח'.

ב. הכא היינו טעמא שאסור שזה נהנה בכבוד תורה ואיהו לאו בר הכי, והכבוד מילתא רבתי היא לכן צריך להודיע שלא ליהנות חנם, כך תירץ החיד"א בספרו שו"ת חיים שאל חלק א' סימן ע"א.

ומסיק החיד"א: ועל זה ידעו כל הדוים המקבלים כבוד ההמון שמכבדין אותו כאלו הוא גברא רבא ואינו אפילו זוטא והירא לנפשו כי על הכל יתן דין וחשבון חייב לומר בפירוש כי אינו ראוי לכבוד הזה, ובזה יפטר מעונש מתעטף בטלית שאינו שלו.

ג. היכא דאינהו מטעי נפשיה אין איסור גניבת דעת, ושאיני הכא בירושלמי דאיירי בתלמיד חכם וצורבא מרבנן שהוא ראוי להחמיר על עצמו ולומר דרק בחדא מסכתא הוא שולט, והיינו דאמרינן בגמ' ב"מ כ"ג ע"ב דרבנן עבידי דמשני במיליה לענין מסכת, שבזה דתייהם שונות מכל אדם והמה מגלים שאינם בקיאים אלא בחד מסכת, והדין ברוצח שאומר רוצח אני אינו כלל מדין גניבת דעת, אלא גזירת הכתוב הוא כדי שיתבייש בעונו, כך כתב בשו"ת קרבן על הירושלמי סוף פרק ב' דמכות.

מעדני אשר: יש להעיר אם אין כל קשר בין אמירת רוצח לבין אמירת תלמיד חכם, איך ילפינן זה מזה.

שוב מצאתי דבשו"ת מנחת יצחק חלק ג' סימן ק"ד כתב אף אם באנו לחלק בין הנידונים, אמנם הירושלמי אין רצונו ללמוד עיקר הדין דכבוד למי שאינו מגיע לו, מרוצח, שעיקר דין זה דכבוד, אנו יודעין בלא זה, דהוי ק"ו ממה דאיתא בגמ' ב"מ כ"ג ע"ב דאמר רב יהודה אמר שמואל, הני תלת מילי עבדי רבנן דמשני במיליהו במסכת ובפוריא ובאושפיזא, ופ"י רש"י במסכת, יש בידך מסכת פלוני סדורה בגירסא או לאו, ואע"ג שסדורה לו יאמר לו לאו ומדת ענוה היא, ואם מותר לשנות מהן ללאו אף מסכת שלמד, מ"ש אם הוא רואה בהם, שנותנין לו כבוד על שני מסכתות, שצריך לומר לא למדתי, ממילא א"צ ללמוד זה מרוצח, והירושלמי כוונתו להוסיף על הכיוצא בו דאיתא במתניתין, דיש עוד כיוצא בו, ואף שהלשון הדא אמרה אינו מדוקדק כל כך, מ"מ יש ראיה לזה מדברי הריטב"א קידושי ל' ע"ב דהביא דברי הירושלמי הנ"ל, על הא דאיתא במס' ב"מ הנ"ל.

מכתבים למערכת

האם דבר טוב הוא לאדם שחושדין בו

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' שבת ק"י"ח עמוד ב' אמר רבי יוסי היא חלקי ממי שחושדין אותו ואין בו, דקשה הרי יש איסור להביא עצמו לידי חשד דכתוב והייתם נקיים מהו, ותוצאתם.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחזיקי הדת הרה"צ אביגדור גיגר שליט"א בני ברק מח"ס שיעורי עיון הרב שלמה קליין שליט"א ביתר עלית הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון הרב יוסף חיים הלוי בירנבוים שליט"א מודיעין עלית כולל באר יוסף נראה לתרץ, דודאי אסור להביא עצמו לידי חשד, אבל לפעמים חושדין בני אדם אפילו שלא הביא עצמו לידי חשד, ועל זה אמר רבי יוסי היא חלקי עמהם.

מי שנדר שלא יהנה מחבוביו וחביריו מוהל האם מותר לו למול את בנו

מה שהבאתם בשם ספר נדרי ורזין להגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל שהקשה אמאי לא תני במשנה נדרים ל"ה ע"ב דתנא התם דמודר הנאה מקריב קרבנותיו אמאי לא תני ומל את בנו, ומתוך דמזה ראייה לשיטת דמילה בעינן שליחות וכלי שליחות אסור למול, ולכן לא תנן במשנה שמודר הנאה מותר למול את בנו, דכיון דבעינן שליחות במילה, אסור למול את בנו דבשליחותיה עביד ומהנה ליה ואסור.

הגאון רבי דוד ליסצ'וין שליט"א ראש כולל היכל התלמוד ת"א

נראה להעיר, כיון דאם לא מל האב מונח החיוב על כל אחד מישראל מתורת בית דין, א"כ כשמל אינו עושה מצות האב, הוא עושה את החיוב שלו, א"כ יש סברא להתיר.

הרב יצחק קדמון שליט"א שלג'ים

מה שכתבתם בשם שו"ת לבושי מרדכי חלק ב' יור"ד סימן קס"ה על מה שכתב הראב"ד הלכות שבעות פרק ו' דאם נדרו הנאה ממנו יומל בבניהם בחנם, וכתב דלכן מותר כיון דמילה דוחה שבת ויו"ט אפילו שיש בהם לא תעשה ועשה, כל שכן דרוחה עשה ולא לא תעשה שבנדרים, לכן מותר למול אף מודר הנאה, יש להעיר א"כ כשיהיה מוהל אחר יאה אסור כמו בכל מקום דקמ"ל דעשה דוחה לא תעשה היכא דאפשר לקיים שניהם דאינו דוחה, ואפשר דהראב"ד מייירי רק כשאין אחר.

האם מותר לעשות פעולות בערב יום כיפור כדי שלא ירגיש את הצום

מה שחקרתם האם מותר לישול בערב יום כיפור כדורים כדי שלא ירגיש את הצום והבאתם מהרבה פוסקים דמינא אין איסור, רק שאין ראוי לעשות כן, ובמכתבים למערכת העיר הרה"צ אלעזר שוורץ ממה דאיתא בספר חסידים סימן רנ"ג מובא כמגן אברהם סימן צ' ס"ק כ"ו הרוצה שלא ירוק תדיר בבית הכנסת ילעוס קודם כניסתו שורש שקרין לקר"ץ אבל בערב יום הכיפור וערב תשעה באב אסור שישאר המתיקות בפיו וכשכולע הרוק בולע המתיקות, חזינן שאסור לעשות פעולות מערב יום הכיפור.

הרב גדליה מרדכי שטרן שליט"א ירושלים

נראה להעיר, דאין זה ראייה דשאני התם דנשאר טעם בפה ביום כיפור ויבלע את זה ביום כיפור, אבל לעשות פעולה מערב יום כיפור היא מותר, וכי אסור לאכול בערב יום כיפור משום שזה יעשה שלא יאה מעונה ביום כיפור.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
 לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
 לביירוים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
 מי שמעוניין להצטרף אליפי המנויים נא להתקשר למערכת

מי שאומר לחבירו באמת שכך היה המעשה האם הוא כמו שאמר שבועה

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים במי שאומר לחבירו באמת שכך היה המעשה האם הוא כמו שאמר שבועה כיון שאמת הוא שמו של הקב"ה או דילמא באמת לא הוא לשון שבועה.

הגאון רבי ברוך כץ שליט"א רב ביהמ"ד וינין רחוב רבי טרפון

נראה להעיר דדבר זה קדים בראשונים דברבי יונה בספר היראה ע"מ מ"ב כתב שלא ישבע באמת כי השם נקרא אמת וה' אלקים אמת.

העושה דבר שגורם לחשד האם צריך להודיע קודם המעשה

הסביבה מדוע עושה או מספיק שמודיע אחר המעשה

מה שהבאתם בשם שו"ת תורה לשמה סימן ת"פ שנשאל באדם העושה דבר המביא לידי חשד שצריך לנקות עצמו לפרש הענין כדי שלא ישודרוהו האם צריך לפרש ולהודיע קודם המעשה או דילמא אחר שיעשה המעשה ההיא או יתחייב להודיע ולפרש דבר ההיתר שלו איך היה, ופסק שצריך להסביר קודם והביא ראייה מגמ'.

הגאון רבי טוביה שלזינגר שליט"א רבה של קרית אתא

נראה להעיר, מהא דאיתא בגמ' שבת קכ"ז ע"ב בשעה שעשיתי כך וכך במה חשדתי והסביר להם הענין באופן שלא יהיה חשד, חזינן שדי להסביר אחר'.

הרב שאול מרגליות שליט"א מודיעין עלית

נראה להעיר, מהא דקמ"ל יורה דעה סימן פ"ז סעיף ג' נהגו לעשות חלב משקדים ומניחים בה בשר עוף, והואיל ואינו רק מדרבנן. אבל בשר בהמה, יש להניח אצל החלב שקדים, משום מראית העין, חזינן דבעינן לעשות המעשה קודם, כדי להוציא מחשד.

מי שנשבע שלא יהיה הגבאי והשליח ציבור של בית כנסת מסוים

האם מותר להיות אחד מהם

יש לחקור מי שנשבע שאינו רוצה להיות הגבאי והשליח ציבור של בית כנסת מסוים האם אחד מהם מותר לו להיות דהכונה שלו היה רק שניהם יחד או דילמא אחד מהם לכד נמי אסור, והבאתם מהגאון רבי עקיבא אייגר זצ"ל נשאל בזה.

הרב יוסף רבינוביץ שליט"א ירושלים כולל לאסוקי שבעתא

נראה להעיר, דהנה בשו"ע יור"ד סימן רל"ט מבואר דאין השבועה חלה אם נשבע לבטל מצוה, ועיין בשו"ת תשב"ץ חלק ב' סימן קס"ג דהנשבע שלא לעבור לפני התיבה הוא כנשבע שלא לעשות סוכה ואין שבועתו חלה דזה נמי מצוה דאורייתא להוציא רבים ידי חובתו בדברים שבקדושה.

האם בהתרת נדרים בענין דכל ה' הדיוטות יסכימו להתיר את הנדר או דילמא די' ברוב?

מה שחקרתם בשם שו"ת הר עיני יורה דעה סימן קפ"ט בהתרת נדרים דבעינן שלשה הדיוטות האם דמיא לדיני ממונות בשלשה שהולכין אחר הרוב דשנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב דהוא זכאי א"כ ה"ה בהיתר נדרים כשבי' אומרים שהוא מותר נעשה מותר אף שהשלישי מתנגד או דילמא היתר נדרים שאני דבעינן שיהיו כל השלשה מסכימים להיתר, ובלי הסכמת כל השלשה אין להתיר כלל את הנדר, ופסק דדי' ברוב.

הבה"ח משה חיים טולבינו נ"ו ישיבת אור ישראל

נראה להעיר, דלכאורה תליא במחלוקת הפוסקים האם בהתרת נדרים מהני בית דין שקול דאם מהני בית דין שקול בהתרת נדרים, משום דצריך שכולם יסכימו, והשטיה דסוברת דבית דין שקול לא מהני סבירא דרוב נמי מהני בהתרת נדרים.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
החפץ בעלום שמו
 לזכות להצלחה ברוחניות ובגשמיות
 לו ולכל בני ביתו ולכל כלל ישראל
 ולעילוי נשמת
ה"ה יוכבד רוחמה
 בת ר' אברהם אהרן ע"ה
 ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
 הנדיב הנכבד
הרב משה שטיינמנעץ שליט"א
 יוניאן סיטי
 לרגל שמחת אירוסיו בנו
 הבה"ח נפתלי נ"ו
 עב"ג בת הרב יוסף ברזיער שליט"א
 בני ברק
 יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות
 ירוה נחת מכל יוצאי חלציו
 ויעליח בכל אשר יפנה

ברכת מזל טוב
 לידידי ורעי העמוד בקירות לבבי
 הרה"ג **בן ציון אקסלער שליט"א**
 ירושלים
 לרגל עמדו בכור המבחן
 אצל הרבנים על יור"ד חלק ב'
 יהא רעוא שיזכה לעלות מעלה ומעלה
 ויזכה לסיים את כל די' חלקי ש"ע
 מתוך בריות גופא ונהורא מעליא
 המבוכ יצ"ו: *Pele Keine יע"ה*